

Javítókulcs

I. Nevezd meg a következő fogalmakat!

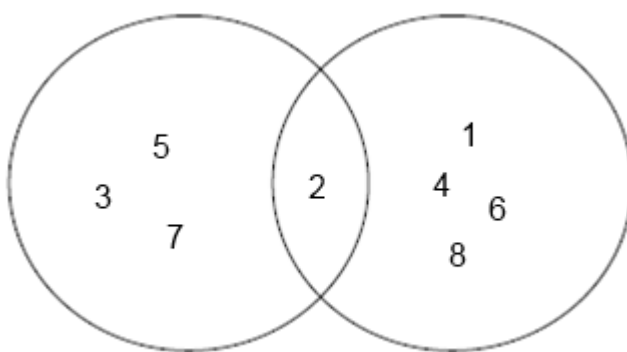
- a. agglomeráció
- b. urbanizáció
- c. banánköztársaság
- d. Triád
- e. exklávé
- f. konurbáció
- g. gettó
- h. Bruttó Nemzeti Termék/GDP
- i. korfa
- j. kis tigrisek

10x1=10 pont	
--------------	--

II. Csoportosítsd a fejlett illetve a fejlődő országokra vonatkozó megállapításokat! Írd a megállapítások sorszámát a halmazábrába a megfelelő helyre!

Fejlett országok

Fejlődő országok

- 1. Alacsony a természetes szaporulat.
- 2. A lakosság jelentős része költözik a városokba.
- 3. Foglalkozási szerkezetükben meghatározó a terciér szektor.
- 4. Magas a szakképzetlen munkaerő aránya.
- 5. A világgazdasági folyamatok fő irányítói.
- 6. Kevés a működő tőke-kivitelük.
- 7. GDP-jük legalább 20000 dollár/fő.
- 8. A „Globális Dél” államai ezek.

8x1=8 pont	
------------	--

III. Tanulmányozd a térképvázlatot, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

a) Nevezd meg az alábbi számokkal jelölt országokat és azok fővárosát!

3: Örményország	Jereván
4: Azerbajdzsán	Baku
5: Szíria	Damaszkusz
12: Omán	Maszkat
14: Katar	Doha
19: Üzbegisztán	Taskent
20: Kazahsztán	Asztana
21: Kirgizisztán	Biskek

16x0,5=8 pont	
---------------	--

b) A számokkal jelölt országok közül nevezd meg öt monarchiát!

Jordánia, Szaúd-Arábia, Omán, Katar, Bahrein, Kuvait, Egyesült Arab Emírségek

5x0,5=2,5 pont	
----------------	--

c) A számokkal jelölt országok közül nevezd meg egyet, melynek területén enklávét találhatók! Írd mellé az enklávét nevét is!

Örményország- Hegyi-Karabakh

2x1=2 pont	
------------	--

d) A 11-es számmal jelölt ország belső konfliktussal küszködik. Nevezd meg az államot és írd le a konfliktus okát!

Jemen- oka vallási és törzsi: a hatalmon levő szunniták és a lázadó siiták (húszik) között

0,5+1=1,5 pont	
----------------	--

e) Töltsd ki a táblázatban a kért adatokat!

Ország számjele	Az országban uralkodó vallás	Az ország hivatalos nyelve a következő nyelvcsaládhoz tartozik
1	Iszlám	Altáji
8	Zsidó (izraelita, judaizmus)	Sémi
17	Iszlám	Indoeurópai (indoiráni)
20	Iszlám	Altáji

8x0,5=4 pont	
--------------	--

1. Kazahsztán
2. Szaúd-Arábia
3. Bahrein
4. Üzbegisztán
5. Irán
6. Omán
7. Kirgizisztán
8. Jordánia

8x0,5=4 pont	
--------------	--

8+2,5+2+1,5+4+4=22 pont	
-------------------------	--

IV. Az alábbi, 1-től 5-ig terjedő számokkal jelölt képek különböző város alaprajzokat ábrázolnak.

a) Nevezd meg mindegyik alaprajz típust:

1. hosszanti (utcaváros)	2. többközpontú
3. sugaras-koncentrikus	4. téglalap
5. félkör alakú	

5x1=5 pont	
------------	--

b) Írj egy-egy tényezőt, amelyek hozzájárultak minden egyes alaprajz típus kialakulásához, valamint egy-egy példát mindenikre:

1. folyó, tölcseértorkolat, tengerpart mentén (helyi tényezők)- Sanghaj, Honolulu, Petrozsény, Targu Jiu, Campulung Moldovenesc
2. több közeli városmag összenövése, kisebbek nagyobbakhoz való csatlakozása- Budapest, Los Angeles
3. a növekedés több szakaszban konc. körökben, történelmi városmagból kiindulva (várfal)- Moszkva, Párizs, Bukarest, Brüsszel
4. tervezés, terület szervezés szerint: New York, Torino, Chicago, Montreal, Atlanta, San Francisco, Alexandria, Buenos Aires,
5. egyik irányban korlátozó tényező pl. domborzati forma, tengerpart: Amsterdam, Antwerpen, Bordeaux, Brăila

5x(0,5+0,5)=5 pont	
--------------------	--

V. Írd a meghatározások elé a megfelelő betűjelet!

A. geotermikus energia	B. vízenergia (folyó-)	C. szélenergia
D. napenergia	E. árapály energia	

- D** 1. Felhasználása főleg a mediterrán éghajlaton, a gazdagabb országokra jellemző.
C 2. Hasznosítása elsősorban a tengerpartokra jellemző (Hollandia, Dánia).
A 3. Hasznosításának nagy hagyományai vannak Izlandon.
B 4. A fejlett országokban a termelés az elmúlt 30 évben nem nőtt jelentősen.
C 5. A szakemberek ma ezt tartják a legígéretesebb megújuló energiaforrásnak.
D 6. Az első erőmű, amely ezt a fajta energiát hasznosította, az 1980-as években a Mojave-sivatagban (AEÁ) épült.
B 7. Ezt az energiát felhasználó csúcserőművek csak reggel és este üzemelnek.
C 8. Felhasználása az ipari forradalomig Európa-szerte általános volt, a gőzgép azonban háttérbe szorította.
C 9. Románia teljes villamos energia termelésének kb. 8%-át adja ez az energia.
E 10. Az első erőmű, amely ezt a fajta energiát hasznosította, az 1960-as években, Franciaországban St. Malo város közelében épült.

10x0,5 pont=5 pont	
--------------------	--

VI. Olvasd végig az alábbi szövegrészletet a globalizációról és válaszolj a kérdésekre!

a) Miért nem tartják kiemelt problémának, hogy a multinacionális vállalatok kihasználják a munkásokat?

Mert a helyi vállalatok feltételei még a multinacionális vállalatokénál is rosszabbak. Szerintük a bérek reálértéke nőtt.

b) 1950-ben a Földön 2525 millió, 1992-ben pedig 5495 millió ember élt. Mennyi embert érintett e 2 évben a nyomort jelentő napi 1 dolláros „megélhetés”?

1950: $2525 \times 0,5 = 1262,5$ főt. (1262-1263 közötti értékek)

1992: $5495 \times 0,24 = 1318,8$ főt (1318-1319 közötti értékek)

c) A szegénységet jellemző adatok közül melyik változott 1950-től 1992-ig kedvezően?

Karikázd be a helyes válasz sorszámát!

1. a napi 1 dollárból élők száma

② a napi 1 dollárból élők aránya

d) 1990-ben a Földön 5320 millió, 2010-ben pedig 6916 millió ember élt. Hány emberre jutott e 2 évben a mélyszegénységet jelentő napi 1,25 dolláros jövedelem?

1990: $5320 \times 0,43 = 2287,6$ fő (2287-2288 közötti értékek)

2010: $6916 \times 0,21 = 1452,3$ fő (1452-1453 közötti értékek)

1+2+1+2=6 pont	
----------------	--

VII. a) Nevezd meg a térkép alapján a számmal jelölt nagyvárosokat, melyek a Ruhr konurbációt alkotják!

1. Duisburg

2. Essen

3. Bochum

4. Dortmund

b) Írj két telepítő tényezőt, amelyek Európa legnagyobb ipari központjának a kialakulásában szerepet játszottak:

1-2: szén → kohászat alapja; a Rajna folyó, amelyen behozták a francia, svéd vagy brazil vasércet; közel volt a francia vasérc.

c) Írj három új gazdasági ágazatot, amelyek annak következtében jelentek meg, hogy az iparvidék válságba került:

1-3: teljesen új iparágak telepítése: vegyipar: Bayer legnagyobb kombinát (Leverkusen), műszál; Ford gépkocsi (Köln), Opel gyár volt (Bochum); mikroelektronika (Siemens, Hitachi-Duisburg); élelmiszeripar (Mühlheim)+ idegenforgalom: kulturális turizmus (Essen)

2+2+3=7 pont	
--------------	--

VIII. a) Nevezd meg a képeken látható műemlékeket és a településeket, ahol azok épültek:

1. templom- Székelydálya

2. templomerőd- Székelyderzs

3. vártemplom- Karcfalva

4. ferences templom- Csíksomlyó

5. Gyárfás kúria- Székelykeresztúr

6. Lázár kastély- Szárhegy

7. örmény templom- Gyergyószentmiklós

8. Mikó-vár- Csíkszereda

9. Székelytámadt vár- Székelyudvarhely

$9 \times (0,5 + 0,5) = 9$ pont	
---------------------------------	--

b) Nevezd meg az alábbi műemlékek építészeti stílusát:

2. gótikus
4. barokk

6. reneszánsz

3x1=3 pont

c) Írd az állítások után a megfelelő település nevét:

1. Székelyderzs

2. Madéfalva

3. Szárhegy

4. Gyergyószentmiklós

5. Székelydália

5x1=5 pont

d) Ismerd fel az alábbi jellemzések alapján a híres személyiségeket!

1. Nagy Imre

2. Tamási Áron

3. Orbán Balázs

4. Domokos Pál Péter

5. Márton Áron

5x1=5 pont

9+3+5+5=22 pont